

5768

Sjabbat 5 april 2008 / 29 adar II 5768
Sidra Tazria, Wajikra [Leviticus] 12:1-13:59
2e sefer: Sjemot 12:1-5
(Tanach blz. 219-224, 130)
Haftara Sjabbat HaChodèsj: Ezra 7:1-28
(Tanach blz. 1657-1660)

Vertaling: Jaap Frank
Voor het origineel zie
www.kolel.org/pages/5767/tazriametzora.html

Zoals bekend brengen wij u dit jaar in vertaling het Engelse Limmud-commentaar van vorig jaar (2007-5767). In dat jaar werden de twee sidrot Tazria en Metsora samen gelezen, maar dit jaar worden ze over twee weken ten gehore gebracht. Daarom zijn ook twee commentaren nodig en om hieraan te voldoen zijn we weer uitgeweken naar het Kolel-commentaar uit Toronto, Canada, voor deze week. Het commentaar van Limmud verschijnt volgende week weer zoals gewoonlijk.

TAZRIA - Het leven is een zootje.

Tazria en Metsora zijn waarschijnlijk voor rabbijnen en Bnei/Bnot Mitswa studenten (inclusief de schrijvers van wekelijkse *Divree Tora* commentaren) de minst populaire en moeilijkste sidrot. Sefer Wajikra [Leviticus] - met zijn focus op het priesterritueel, op de offers en op de reinheidswetten is al lastig genoeg te begrijpen, maar de thema's die deze week aan bod komen - zoals huidziekten en wat het lichaam zoal uitscheidt - zijn niet voor de weekhartige.

De meeste Bar/Bat Mitswa *derasjot*, die op deze sidra gebaseerd moeten worden, gebruiken de *midrasj* waarbij het zeldzame woord *metsora* (melaats) uitgelegd wordt als een samentrekking van de drie woorden *motsi sjeem ra* (iemand een slechte naam bezorgen). Daarmee vindt men een aanleiding om het te hebben over *lasjon hara*, achterklap en over wat je met woorden kunt aanrichten.

Ik voel met ze mee - temeer daar de reinheidswetten van de Tora niet langer worden toegepast - maar hun poging om de tekst relevantie te geven trekt de boodschap van de Tora wél uit zijn verband. Hoewel de *midrasj* tegen kwaadsprekerij altijd een welkom gespreksthema is, lijkt de poging om de *sidra* van deze week om te buigen tot een les in het juiste taalgebruik nogal overtrokken en kunstmatig (en te vaak gebruikt).

De sidra heeft als eerste thema de rituele onreinheid van een vrouw na haar bevalling en vervolgt dan met het bespreken van huidziekte (fout vertaald als lepra) en van een vergelijkbare aandoening die kledingstoffen en bouwmaterialen aantast (schimmels of koudvuur?). De beschrijvingen bevatten veel onduidelijke medisch-technische termen (schurft en/of eczeem?). Maar laten we even een stap terug doen. Waar gaat het hier nou echt over?

Normaliter beschouwen we elke *sidra* als op zichzelf staand, maar laten we niet vergeten

dat een Torarol niet is onderverdeeld in sidrot, wat immers pas later en nogal willekeurig is ingevoerd. Kijken we naar Tora met wat rabbi Richard Israël (z.l.) 'de helicopterview' noemde, dan zien we dat deze wetten voor fysieke reinheid vrij naadloos aansluiten op wat zich in ons lichaam afspeelt en op de vraag welke dieren we wel of niet mogen eten.

Reb Salanter, de grondlegger van de Musar-beweging, leerde dat we net zo veel zorg moeten besteden aan wat uit onze mond komt als wat we erin stoppen.

Naar analogie van het gegeven dat de regels voor kasjroet vaak onterecht worden beschouwd als een soort gezondheidsleer, worden de beschrijvingen van huidandoeningen vaak gezien als een oud medisch handboek met de koheen in de rol van dokter (of misschien wel medicijnman). Op het eerste gezicht lijken deze handelingen vooral een primitief gevoel voor regels van hygiëne weer te geven, met voorschriften voor baden (=ontsmetten) en voor isoleren (=quarantaine i.v.m. besmettingsgevaar).

Het is zeker waar dat een 'getekend' iemand al gauw 'onrein' wordt verklaard. Wat Samson Rafael Hirsch, de prominente voorvechter van de 19^e-eeuwse orthodoxie met klem bestrijdt. Volgens hem wordt iemand die van top tot teen bedekt is met *tsaraät*, huidandoeningen, toch als rein verklaard! Hij vraagt zich af waarom dit de enige aandoening is die wordt onderzocht. In grensgevallen wordt de individu als rein aangemerkt, maar als het hier uitsluitend om gezondheidsregels zou gaan, dan zouden die ook bij twijfel strikt bindend moeten zijn. Daarbij komt dat de functie van de koheen volledig een rituele is; hij behandelt geen aandoeningen. Het reinigingsritueel vindt plaats ná iemands genezing. Merk hierbij ook op dat als je de Torarol aanraakt, dat je ook *tamee*, onrein maakt. Nee, het gaat hier duidelijk niet over lichamelijke kwalen.

Omdat in het Jodendom geen scherpe scheiding bestaat tussen lichaam en geest zien de rabbijnen dit soort gevallen niet als natuurlijke kwalen maar als een afspiegeling van falen in moreel opzicht. In de Tora (en voor de rabbijnen) waren ziekte en de genezing daarvan goddelijke instrumenten Gods. Zoals dit grapje laat zien:

Een wat oudere man is ziek en gaat naar de dokter.
Die zegt dat hij "een virus" heeft (in het Engels *a virus*). Dat klinkt als het Jiddische *aveires*, (*averot* in het Hebreeuws, wat overtreding - als het tegengestelde van mitswa - betekent).
"A-veires?" zegt de man, "Nuh, van mitswes wordt je niet ziek!"

Inmiddels is genoegzaam bekend dat virussen ziekte veroorzakers zijn en dat we niet echt ziek worden van zonden. Maar ondanks de grap is er nog iets mee mis. Het is extreem twijfelachtig aan te nemen dat een ziekte altijd rechtstreeks van God komt (want van wie anders?) en dat derhalve iemands ziekte alleen maar het gevolg kan zijn van diens tekortschieten in moreel opzicht. Dit staat gelijk aan het oude gezegde van "het slachtoffer de schuld geven" (blaming the victim).

Dit legt een verband met de andere, veel voorkomende oplossing voor deze weeks sidra. Dan ziet men in de lepralijder van toen de paria's van onze huidige samenleving: mensen met HIV, daklozen of psychiatrische patiënten. Maar pas op! Net zo als men in Bijbelse tijden iemands lepra uitgelegde als het gevolg van diens, in geestelijk opzicht tekort schieten, zijn er (nog steeds) mensen die in HIV Gods straf menen te zien voor homosexualiteit. Zou dan volgens deze logica kanker Gods manier zijn om rokers te straffen? Of diabetes een straf op snoepen? Als - los van het feit dat het moreel verwerpelijk is - volgens diezelfde logica ziekte het gevolg zou zijn van in moreel opzicht tekort schieten in plaats van iets puur medisch, welke zonden hebben dan kleren en huizen (waar rot in kan zitten) begaan?

Aangenomen dat de wetten voor 'lepra' niet slaan op fysieke gezondheid, op achterklap of moraliteit, wat zijn het dan wel? Voor ons, mensen van nu, is onreinheid in rituele zin een vreemd concept, maar die lijkt wel verwant aan onze ongerustheid en vrees bij geboorte, dood of ernstige ziekte, als er sprake lijkt te zijn van het 'wegsijpelen van levenssappen.' Deze momenten van zwangerschap, geboorte, herstel van ziekte, ja, zelfs van dood lijken iets ontzagwekkends te hebben; in tegenstelling daarmee zijn het juist de vaste rituelen die trachten dat gevoel van heiliging in onze dagelijkse handel en wandel te vast te houden.

Men heeft gesuggereerd dat deze momenten van "spirituele top-ervaring" en de geformaliseerde rituelen van alledag elkaar misschien wederzijds uitsluiten. In het Jodendom geldt idealiter de joodse gedachte dat lichaam en geest samenwerken en niet zonder elkaar kunnen. De Tora stelt dat er in een 'alledaags, normaal bestaan' sprake is van een pure staat van 'zijn', (*tahor*, niet te verwarren met reinheid) waarin het individu het Goddelijke kan ervaren.

Ik mag graag zeggen dat de Tora niet voor de jeugdigen is. We vinden het zo nadrukkelijk belangrijk dat onze kinderen les krijgen in Tora, dat we vergeten dat het boek een leeftijdsgrens heeft. Om de verhalen uit de Tora toegankelijk te maken voor het jonge volkje verdunnen we ze tot joodse sprookjes. En dat terwijl de Tora verhaalt van broedermoord, incest en verkrachting.

Deze week gaat de tekst over ons lijf en geeft niet bepaald een fraai beeld. Ons ongemak met deze *sidra* ligt vooral in het feit dat Tora het aandurft om hardop te stellen dat het leven met zijn ziektes, aftakeling en sterven een zootje is. Er zijn momenten dat wij (of onze geliefden) buiten het gewone leven en de gemeenschap komen te staan, afgezonderd zoals de 'melaatse' in de *sidra*. Temidden van de smart daarover moeten we niet vergeten dat er ook sprake is van herstel, van genezen en van medeleven.